

TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİ İÇERİSİNDE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN ÖNEMİ-STRATEJİ VE POLİTİKALAR

Doç. Fatma ERAY* Yrd. Doç. Hallme YÜCEER *

Öğr. Gör. Gülşen Erenler ÇAKAR*

ÖZET

Mesleki teknik eğitim; bireyin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla; ihtiyaç belirmiş olan mesleklere girmelerine, kendilerini tatmin edecek ve seçtikleri meslekte başarılı bir meslek sahibi olmalarını sağlayacak, mesleklere hazırlanmalarına yardım eder.

Üretimde kâr amaçlı rekabet ortamlarından, kaliteyi esas alan rekabet ortamlarına geçişin yoğunluk kazandığı günümüzde; Türkiye'nin rekabet edebilmesinin en birincil koşulu; ülkenin nitelikli işgücü ihtiyaçları paralelinde oluşturulan istihdam nitelikli işgücü-mesleki teknik eğitim ağının güçlülüğü ve işlerliğidir.

GİRİŞ

Türkiye, bir yanda azımsanılmıyacak boyutlarda işgücü fazlası ve işsizlik diğer yanda ise nitelikli işgücü açığı ile karşı karşıya bulunmaktadır. Söz konusu olumsuzlukların giderilmesi ancak "mesleki-teknik eğitim" ile mümkündür.

Türkiye'nin önündeki en önemli sorun kaliteyi esas alan üretimin

* Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Giyim Endüstrisi ve Giyim Sanatları Eğitimi Bölümü

nasıl gerçekleştirileceği ve rekabet gücünün artırılmasıdır.

İhracata rağmen pazarlamada yer edinmek; rekabet edebilmek; kaliteli; uygun maliyetle, teknolojik yenilik getiren ürünleri üretmekle mümkündür. Burada insan faktörünün rolü önem taşımaktadır. Kaliteli ürün-insan faktörü ilişkisinin olumlu ve uyumlu olması ise mesleki teknik eğitimle başlamaktadır.

Mesleki teknik eğitim; aynı zamanda Türkiye'nin; dışa bağımlı teknoloji kullanma durumundan, teknoloji üreten bir ülke olma durumuna gelmesinde büyük rol üstlenmekte ve önem taşımaktadır.

Teknoloji üretimi, ülkede daha fazla ürün ve hizmet yaratılmasına, gelir düzeyinin yükselmesine, istihdam alanlarının genişlemesine, nitelikli işgücü kaynaklarının artmasına katkı sağlayacaktır.

Çağdaş bir mesleki teknik eğitim; şu anda tahmini daha yapılamayan ve başdöndürücü bir hızla gelişen geleceğin sorunlarıyla başedebilme yeteneklerini geliştirmiş; yaratıcı düşünce bilgi ve beceriye sahip kendisini gelişen iş ve yaşam koşullarına göre adapte edip uyum gösterebilen bir insan yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİ İÇİNDE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

Mesleki teknik eğitim bireyin ve toplumun eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmuştur. Bireylerin;

- İhtiyaç belirmiş olan mesleklere girebilmelerine,
- Kendilerini tatmin edecek ve seçtikleri meslekte başarılı bir meslek sahibi olmalarını sağlayacak mesleklere hazırlanmalarına yardım eder.

Bir meslek sahibi olma, ülkenin ihtiyaç duyduğu işgücü talebi artı, bireylerin yetenek, ilgi ve istekleri saptanarak hazırlanan programlar doğrultusunda verilen eğitimle gerçekleşir. Buradaki başarı ülke ihtiyaçlarının doğru olarak saptanmasıyla artar. Fonksiyonel bir mesleki ve teknik eğitimde; devlet-okul-sektör bağlantısı çok önemlidir.

Mesleki teknik eğitimin bugünkü önemi ve amacını daha iyi kavrayabilmek için tarihi süreç içerisinde gelişimine bakmakta yarar vardır.

Türk Milli Eğitim sistemi içerisinde mesleki teknik eğitimin tarihi gelişimi Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet sonrası olmak üzere iki aşamada ele alınmıştır. Her iki dönem de birbirini tamamlayıcı nitelikte olup, çağdaş mesleki teknik eğitimin temelini oluşturmayı amaçlamaktadır.

Cumhuriyet'ten önce yerel olarak kurulan mesleki teknik eğitim, Cumhuriyet ile birlikte bir devlet politikası olarak ele alınmıştır.

Mesleki teknik eğitim cumhuriyet'ten önce usta-kalfa-çırak sistemi içerisinde, babadan oğula devredilen ve mesleği sürdürme biçiminde başlatılmıştır. Anadolu'nun Türkleşmeye başlamasından sonra çıkan sosyo-ekonomik koşulların değişmesi ile XII. yüzyıl sonu, XIII. yüzyıl başlarında esnaf ve zanaatkarların dayanışması ile "Ahilik Teşkilatı" kurulmuş ve sanat öğrenimi bu teşkilat sorumluluğunda yürütülmüştür.

Ahilik teşkilatı; zanaatkarlar arasında örgütleme, Türk el sanatının gelişmesi, yaşatılması bakımından olumlu katkılar sağlamıştır.

XIII. Yüzyılda değişen yaşam koşulları paralelinde Avrupa'da "Lonca" sisteminin benzeri eğitim veren "Gedik" adlı teşkilat kurulmuştur. Bu sistem 1860 yılına kadar varlığını sürdürmüştür. Ancak sistemin işleyiş biçiminden kaynaklanan uygulamalar çerçevesinde söz konusu teşkilata üye olanlar zanaat ve ticaretle uğraşabilmişlerdir. Zaman içerisinde bu teşkilat zanaat ve ticareti belli bir kesimin elinde tutması, ticareti geliştirmemesi gibi nedenlerle kaldırılmıştır.

Avrupa'da yaşanan sanayi devrimi ve sanayi toplumunun doğması, Türkiye'yi de etkisi altına alması sonucu, mesleki teknik eğitim alanında çalışmalar yoğunlaşmıştır.

Askeri kesimin liderliğinde başlayan uygulamalar sırası ile şunlardır.

- Ekonomik kalkınmanın gerçekleşmesi amacıyla Sadık Rifat Paşa'nın (1807) zanaatkar yetiştirilmesi amacıyla okul açma önerisi,
- 1861'de Mithat Paşa tarafından Niş'de "Islahhane" adıyla açılan ilk sanat okulu,
- 1865'te Mithat Paşa tarafından Rusçuk'ta açılan Kız Teknik öğretim alanındaki ilk "Islahhane",

- Ahmet Vefik Paşa tarafından İstanbul'da açılan 1869 Yedikule, 1878 Üsküdü, 1879 Aksaray ve 1879 Cağaloğlu Kız Sanat Okulları,

- 1883'te Mithal Paşa tarafından İstanbul'da açılan ilk ticaret Okulu olan "Hamidiye Ticaret Mektehi Alisi",

Osmanlı İmparatorluğu'nda ilk çırak okullarının açılması 1914 yılına rastlamaktadır. İlk olarak İstanbul'da bu okulların sayısı 1918 yılında sekize yükselmiştir.

Çıraklık okullarının açılmasının en önemli amacı, okuma çağında olan ancak gündüzleri bir meslekte çalışan çocuklara ilk öğretim düzeyinde eğitim vermektir. Bu uygulamanın başarılı olması için tüm detaylar göz önüne alınmış okulların işyerlerinin yakınına açılması, çalışmalarını aksatmaması için ise gece eğitimi yapmaları planlanmıştır.

1914-1915 yıllarında ise çırak okullarına ek olarak "şimendifer" okulları da açılmıştır.

1916 yılında ise Maarif Nezaretinde "İdadi" (ortaokul) açılmış, programlarına mesleki-teknik eğitim dersleri konulmuştur.

Cumhuriyet döneminde ise mesleki teknik eğitime özel bir önem verilmiştir. Ulusal düzeyde eğitim politikalarını belirlemek, ilkeleri saptamak amacıyla yabancı uzmanlar ülkeye getirilmiştir. John Dewey (1924), Kuhnel (1925), Ömer Beyse (1926), Jung ve Amerikan heyeti (1930), Söz konusu uzmanlar yaptıkları araştırmaya sonucunda bir rapor hazırlayarak, şu görüşleri önermişlerdir:

- Bölgenin toplumsal, ekonomik ve coğrafi durumuna göre mesleki teknik eğitim planlamasına gidilmesi,

- Milli Eğitim Bakanlığı'nca Mesleki Teknik Eğitimi yürütecek bir birimin oluşturulması,

- Bölgesel özelliklere göre yapılacak mesleki teknik eğitimin belli disiplinler çerçevesinde ve sonucunda öğrencilere "diploma, verilmesi,

- Mesleki teknik eğitim kurumlarının bölge ihtiyaçları doğrultusunda açılması,

- Mesleki teknik eğitim kurumları arasında bölgesel işbirliği kurulması.

- Mesleki teknik eğitim programı olan öğrencinin bir meslek sahibi olacak şekilde yetiştirilmesi

Bu öneriler paralelinde açılan ve eğitime başlayan mesleki teknik eğitim kurumları, bu alanda eğitim verecek öğretmen yetiştiren okullar açılmaya kadar yurtdışından getirilen öğretmenlerle eğitim öğretim sürdürülmüştür.

1934-1935 Öğretim yılında mesleki teknik alanda öğretmen yetiştiren okullar açılmaya başlanmıştır. 1992 verileri esas alınarak 1923-1993 yılları arasındaki mesleki teknik eğitimde okul, öğrenci, öğretmen sayıları tablo 1'de görülmektedir.

Tablo :1. Mesleki Teknik Öğretimde Okul-Öğrenci Öğretmen Sayıları

	1923-1924	1991-1992	1992-1993
Okul Sayısı	20	2128	2242
Öğrenci Sayısı	2558	687139	751422
Öğretmen Sayısı	325	55914	57015

Kaynak : MEB, APAK, 1993

Tablo 1'deki bulgulardan okul, öğrenci ve öğretmen sayılarında 1924-1992 yıllarında önemli bir artış gözlenmektedir. 1924-1992 yılları arasındaki her yıl ortalama okullaşma sayısı 31 iken, 1992-1993 arası bir yıllık artış sayısı 114'tür. Aynı durum öğretmen ve öğrenci sayısında da gözlenmektedir. Mesleki teknik eğitimin giderek önemli olduğu gerçeğini vurgulamaktadır.

KALKINMA PLANLARINDA MESLEKİ TEKNİK EĞİTİM

Bundan önceki bölümde Türk Milli Eğitim Sistemi içerisinde mesleki eğitimin önemi üzerinde durularak, tarihsel gelişimi açıklanmaya çalışılmıştır.

Bu bölümde ülke, birey açısından bu kadar önem taşıyan mesleki teknik eğitimin "Kalkınma Planlarında " ele alınış biçimi üzerinde durulacaktır.

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967)

... insangücü istihdam-eğitim ilişkisi ana ilke olarak ele alınarak, Türk toplumunun ihtiyaç ve şartlarına uygun gerekli nitelik ve sayıda insangücü yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Ortaöğretim çağındaki gençlerin mesleki ve teknik eğitime yönlendirilmesi, mesleki teknik öğretimin çıraklıktan teknisyenliğe kadar bütünüyle sanayi bağlantısı ile uyumlu bir sistem olarak kurulması ve işletilmesi hedeflenmiştir.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)

Arzu edilen kalkınma düzeyine erişmek için gerekli ekonomik gelişmeyi sağlamak için imkânları ve kaynakları en iyi kullanma ana ilke olarak ele alınarak, insan faktörünün geliştirilmesi, bilgi ve becerilerle donatılması, sanayide verimliliğin artırılması, genel, mesleki ve teknik eğitimin bütün kademelerinde ders programları arasında birlik sağlanması amaçlanmıştır.

İş başında eğitim, ders programlarının esasları; sektör ve teknolojik gelişmelerin göz önüne alınarak geliştirilmesi, sektörde istihdam edilen işgücünün topyekün hizmetçi eğitimine alınması hedeflenmiştir.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977)

Mesleki teknik eğitimin yeri sanayileşmenin ve üretim hedeflerinin insangücü ihtiyaçlarına uygun çağdaş teknikleri kavrama, üretim sürecine uyabilen üretim sürecinin geliştirilmesine katkıda bulunabilen eleman yetiştirme, istihdam sorunlarını çözme amaçlanmış ve amaçlara ulaşmak hedeflenmiştir.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1983)

Çağdaş teknolojilerin oluşturulması, aktarılan teknolojileri ülke koşullarına uygun biçimde özümsemek amaçlanmıştır;

İş başında ve çıraklık eğitiminin örgün eğitim bağlantılı olarak düzenlenmesi ve yaygınlaştırılması, mesleki teknik eğitimde endüstri ile ilişkilerin geliştirilmesine olanak verecek esnek programların uygulanmasının gerçekleştirilmesi, mesleki teknik öğretimdeki öğretmen darboğazını gidermek için bu alana öğretmen yetiştiren kaynakların çoğaltılması hedeflenmiştir.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)

Çeşitli alanlarda plana kalkınmanın gerektirdiği ortak kademe işgücünün yetiştirilmesi için eğitim sistemince orta seviyeli teknik eğitime ağırlık verilmesi amaçlanmış ve amaca ulaşmak hedeflenmiştir.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)

Ekonominin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insangücünün yetiştirilmesinde mesleki teknik eğitime öncelik verilmesi temel ilke olarak ele alınarak; mesleki teknik eğitim kurumlarının eğitim-insangücü-istihdam ilişkisi içerisinde eğitimin kalitesinin yükseltilmesi için programların ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınma ile uyumlu olarak geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Genel okullaşma oranı24.0, mesleki teknik eğitimde okullaşma oranı %21.2 olarak hedeflenmiştir.

Kalkınma planında açıklamalarda da görüldüğü gibi mesleki teknik eğitime oldukça önem verilmiş, üretimin gerektirdiği nitelikli işgücü ihtiyacının çözümlenmesine ana ilke eğitim-insangücü-istihdam ağının güçlenmesi üzerinde durulmuştur.

Ancak tüm yazılanlara rağmen nitelikli işgücü ihtiyacı büyüyerek günümüze kadar gelen çözüm bekleyen sorunların başında yer almaktadır.

HÜKÜMET PROGRAMLARINDA MESLEKİ TEKNİK EĞİTİM

V. İCRA VEKİLLERİ HEYETİ, (14 Ağustos 1923-27 Ekim 1923)

... Her birey için gerekli eğitim verilecek, ekonomik gücü eksik olanlara devlet desteği verilecek, darülfunun ve Ali meslek mekteplerinin geliştirilmesine özen gösterilecek,

OKYAR HÜKÜMETİ (22 Kasım 1924 - 3 Mart 1925)

... Hayat için hazırlanma gençler için gayemiz olacaktır.

V. İNÖNÜ HÜKÜMETİ (27 Eylül 1930 - 4 Mayıs 1931)

... Mesleki tahsil ve ihtisas ve az masrafla çok netice arayan ameli bir mahiyettedir....

PEKER HÜKÜMETİ (7 Ağustos 1946 - 10 Eylül 1947)

... Teknik öğretim kurumlarımızın mevcut plana göre geliştirilmesine devam olunacaktır

I. MENDERES HÜKÜMETİ (22 MAYIS 1950 - 9 MART 1951)

... Parti programı esaslarına göre hazırlanacak, yüksek tasviplerinize sunulacaktır...

I. GÜRSEL HÜKÜMETİ (30 MAYIS 1960 - 5 Ocak 1961)

... Milli Eğitimi durgun halinde çıkarıp, yapıcı ve başarılı bir vusfa ulaştırmak...

I. KOALİSYON (VIII İNÖNÜ) HÜKÜMETİ

(20 Kasım 1961 - 25 Haziran 1962)

... Çeşitli sebeplerle ortaöğretime devam imkanı bulamayan çocuklar ve yetişkinler için kısa süreli yetiştirme programları hazırlanacak.

... Tarım ve el sanatları alanlarında mesleki ve teknik öğretim kurs-

ları öğretimi açılacaktır.

... Teknik öğretim ve mesleki öğretim kalkınma mukadderatımıza sıkı sıkıya bağlıdır. Bu alana daha çok öğrenci sevkine başlayacağız.

II. KOALİSYON (IX. İNÖNÜ) HÜKÜMETİ

(25 Haziran 1967 - 25 Aralık 1963)

... Her derece ve tipteki genel ve mesleki teknik öğretim kurumlarının devlet planlamasına paralel bir anlayış ve düzen içinde billi bir plana göre gelişip yayılmaları sağlanacaktır.

... Mesleki-teknik eğitim okullarının açılmasında, Devlet Planlama Teşkilatımızca belirtilen sektörlerin ihtiyaçları dikkate alınacak, genel ve mesleki öğretim arasında memleket ihtiyaçlarına cevap verecek bir denge kurulmasına çalışılacaktır.

IV. KOALİSYON (ÜRGÜPLÜ) HÜKÜMETİ

(20 Şubat 1965 - 27 Ekim 1965)

... Mesleki ve teknik öğretim memleketin sosyal, ekonomik ve sınıai kalkınmasında tesirli kılmak, eğitim politikamızın ana gayelerinden biri olacaktır.

I. DEMİREL HÜKÜMETİ

(27 Ekim 1961 - 3 Kasım 1969)

... Sanayi ve iş hayatıyla mesleki ve teknik öğretimin işbirliğini sağlayacağız. Mahalli sanatların geliştirilmesine ve turizm eğitimine önem vereceğiz. Memleketimizin çok muhtaç olduğu elektrik, elektronik, tekstil, matbaa, petrol kimyası gibi elemanları yetiştireceğiz.

II. DEMİREL HÜKÜMETİ

(3 Kasım 1969 - 6 Mart 1970)

... Kız teknik öğretim kurumlarımız, öncelikle geçici kadın kursları yurdun her köşesine ulaştırılacaktır.

... mesleki - Teknik okul programları üniversiteye girebilecek öğrenci yetiştirmeye yönelik yeniden düzenlenecek.

I. ERİM HÜKÜMETİ

(26 Mart 1971 - 11 Aralık 1971)

... mesleki eğitimle ilgili programda görüş yok.

II. ERİM HÜKÜMETİ

11 Aralık 1971 - 22 Mayıs 1972)

... her kademedeki öğretim kurumlarından çıkacak öğrencilerin ekonomik hayatımıza katkıda bulunacak şekilde üretici hale getirilmeleri için gerekli tedbirler alınacaktır.

MELEN HÜKÜMETİ

(22 Mayıs 1972 - 15 Nisan 1973)

... yurdumuzun ekonomik kalkınmasına büyük ölçüde katkıda bulunan teknik okullar bir bütünlük içinde ve çağımızın modern eğitim sistemleri açısından ele alınacak...

TALU HÜKÜMETİ

(15 Nisan 1973 - 26 Ocak 1974)

... iktisadi ve sosyal kalkınmamızın dayandığı insan gücü ve teknoloji ihtiyaçlarımıza cevap verecek ... eğitim sistemi geliştirilecektir.

I. ECEVİT HÜKÜMETİ

(26 Ocak 1974 - 17 Kasım 1974)

... kalkınma planının eğitilmiş insan gücü hedeflerine ulaşabilmesi gayesi ile ortaöğretimde öncelikle teknik konulara yönelmeyi hızlandırıcı tedbirler uygulanacak.

... iş ve üretime yönelmiş bir eğitime ağırlık verilecektir.

... bilimsel ve teknik araştırmalar özel teşvik görecektir.

IV. DEMİREL HÜKÜMETİ

(31 Mart 1975 - 21 Haziran 1977)

... Kalkınmaya ve üretimi katkısı olan mesleki ve teknik öğretime önem verilecek, mesleki ve teknik liselerin artırılması yoluna gidilecektir. Teknik elemanların yetiştirilmesinde nazari bilgi yanında sanayi ve tarım alanlarında yapacakları işe kolay uymalarını sağlayacak şekilde ameli eğitim görmeleri sağlanacaktır...

II. ECEVİT HÜKÜMETİ

(21 Haziran 1977 - 21 Temmuz 1977)

... Hükümet programında o günün koşulları nedeniyle yalnızca can güvenliği yer almakta.

V. DEMİREL HÜKÜMETİ

(21 Temmuz 1979 - 5 Ocak 1978)

... kalkınmaya ve üretime katkısı olan mesleki ve teknik öğretime önem verilecek, mesleki ve teknik liselerin artırılması yoluna gidilecek, teknik elemanların yetiştirilmesinde nazari bilgi yanında sanayi ve tasarım alanlarında yapacakları işe kolayca uymalarını sağlayacak şekilde amali eğitim görmeleri sağlanacak.

III. ECEVİT HÜKÜMETİ

(5 Ocak 1978 - 12 Kasım 1979)

... okullarda yaparak-yaşıyarak eğitim kuralı uygulanacak planlı gelişme gereklerine göre eğitilmiş insan gücü yetiştirilmesi düzenlenecek, meslek eğitimi ve teknik öğretim olanakları hızla geliştirilerek köylere kadar yaygınlaştırılacaktır.

VI. DEMİREL HÜKÜMETİ

(12 Kasım 1979-12 Eylül 1980)

... gençleri devletimize, insan haklarına dayalı, demokratik rejime, milli hayat felsefemize sadık bir şekilde yetiştirmekle mükellef olacağız.

ULUSU HÜKÜMETİ

(20 Eylül 1980 - 13 Aralık 1983)

- Ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınma hedefleri esas tutularak, eğitim-insangücü-istihdam ilişkileri dikkate alınarak milli eğitim sistemimiz, mesleki ve teknik öğretime ağırlık verecek şekilde yeniden planlanacaktır.

I. ÖZAL HÜKÜMETİ

(13 Aralık 1983 - 21 Aralık 1987)

... orta öğretimde genel eğitim ağırlığının tedricen ve nisbi olarak azaltılarak, yetenekli ve arzulu gençlerimiz için yükseköğretime açık mesleki ve teknik öğretime büyük ağırlık verilecek.

II. ÖZAL HÜKÜMETİ

(27 Aralık 1987 - 1 Aralık 1991)

... Herkesi bir meslek sahibi yapmak esası olacaktır. Çünkü herşeyden önce insanın kendine güven duymasının ilk şartı meslek sahibi olmasıdır.

SON KOALİSYON HÜKÜMETİ (1991 -)

- Çağdaş laik, etkin ve yaygın bir eğitim programı oluşturulacaktır.

... Kişilik sahibi, nitelikli insan yetiştirmek esastır.

Özetlemek gerektiğinde hükümet programlarında mesleki teknik eğitim; kalkınma planları doğrultusunda yer almıştır. Ancak gerek hükümet

programlarında gerekse kalkınma planlarında mesleki teknik eğitim kapsamlı bir biçimde yer almasına rağmen, henüz ülkenin nitelikli işgücü ihtiyacı karşılanamamaktadır.

Doğmakta olan uluslararası yaşam tarzları, uluslararası üretim süreçleri ve üretim teknolojileri artık günümüzde insangücü niteliklerinin değişmesini de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle değişen ve gelişen olgular çerçevesinde kalkınma planlarının ve hükümet programlarının istihdam-eğitim-işgücü üçlüsü içerisinde ele alınmasını zorunlu kılmaktadır.

SONUÇ

Türkiye'de mesleki teknik eğitimin kuruluş ve hayata geçiş amaçlarının temelinde bölgesel insangücü talebini karşılama gelmektedir. Bu durum tarihi süreç içerisinde incelendiğinde de görüldüğü gibi bölgesel düzeydeki finansman olanakları ile desteklenmiş, örgütlenmelere bölgesel düzeyde gidilmiştir.

Bu uygulamalar ise şu ilkeler doğrultusunda 1935'lere kadar gerçekleştirilmiştir.

- Mesleki teknik eğitim veren okullar bölgedeki sektörler ile ilişki içinde olmalıdır.

- Öğrenciler öğrenimleri süresince işletmelerde eğitim görerek, iş içinde eğitilmelidirler.

- Sektörde yapılan çalışma diplomayı hak etmede etkili unsur olmalıdır.

1935'lerden sonra ise mesleki eğitimin önemi bölgesel sınırları zorlamayı, ulusal boyutlara varmaya başlamıştır. Bölgesel finansman olanakları yctmemeye başlamıştır. Bu dönem ve sonrasında ise Devlet desteği, Devlet içinde kurumlaşma ve Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altında örgütlenme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Devletten aldığı mali destek yanında mesleki teknik eğitime özel bir kanunla mali destek sağlanmıştır.

Mesleki-Teknik Eğitimle ilgili çalışmalar günümüze kadar gerek kalkınma planlarında, gerekse hükümet programlarında istihdam-eğitim-

işgücü bağlantısı içerisinde ele alınmıştır. Bu alanda yurt dışı ve yurtiçi proje uygulamaları ile mevcut işgücünün nitel ve nicel yönden gelişimi ulusal ve uluslararası olanaklar doğrultusunda sağlanmıştır.

Nitelikli işgücü gelişmeye açık, uluslararası düzeye ulaşmaya çalışan sektörler için çok önemli bir unsurdur. Üretimde kalite tüketicinin beklentisi sektörün ise sorumluluğudur.

Mesleki-teknik eğitim işverenler açısından; verimlilik, kalite artışı, daha az üretim kaybı, maliyetlerde azalma, enerji, hammadde ve zamandan tasarruf, kuramsal yeniliklerin daha kolay gerçekleştirilmesi, teknoloji üretimi ve iş kazalarının azaltılması, üretim ve rekabet gücünde artış gibi pek çok amaca hizmet etmektedir.

Çalışanlar açısından mesleki-teknik eğitim ve iş hayatına daha kolay uyum sağlama, adaptasyon kabiliyetinin ve iş tatmininin artması rekabet gücü kazanma, yüksek ücretli ve istikrarlı bir istihdam elde etme ve ilerleme fırsatları anlamına gelmektedir.

Teknolojide yaşanan başdöndürücü gelişmeler; küreselleşmeyi hızlandırılmakta, uluslararası rekabeti artırmaktadır. Üretim sektörü; tüketici taleplerini kaliteli, istenilen sürede ve istenilen miktarda karşılamak zorunluluğu ile karşı karşıyadır. Bu zorunluluk, teknoloji kullanma becerili, verimli ve kaliteli ürün üretebilen işgücüne olan ihtiyacı artırmaktadır. 2000'li yıllarda Türkiye'nin iç ve dış pazarlarda rekabet edebilmesi için ihracat ve nitelikli işgücü eğitiminin çözümlenmesi gerekmektedir.

2000'li yılların işgücünde aranan nitelikler artık farklılıklar göstermektedir. Bu nitelikler şöyle sıralanabilir.

- Üretimde esnek teknoloji kullanma becerisi,
- Üretim alanında ortaya çıkabilecek problemleri çözebilme yeteneği,
- Çevresi ile olumlu ilişki,
- Grup çalışmalarında uyumluluk,
- Ürün kalitesini geliştirmeye yönelik biriyse çaba,
- Yönetime yardımcı olacak öneriler geliştirme,

2000'li yılların işgücünde aranan niteliklerin gerçekleştirilmesi için hükümet programları ve kalkınma planlarında aşağıdaki hususlara yer ve-

rilmesinin, yararlı olacağı kanısındayız.

- Kâr amaçlı rekabet ortamlarından kaliteyi esas alan rekabet ortamlarına geçilmiştir. Ülkenin ekonomik politikaları bu esasa göre yeniden gözden geçirilmektedir. Önlem alınmadığı takdirde, kaliteli amaçlı rekabet ortamlarının gerektiği nitelikli işgücü açığı kriz noktasına gelecektir.

- Ülkenin Teknoloji Politikaları;
- Yüksek teknoloji kullanan, küresel bağlamda üretim yapan sektörler,
- Özgün ürün üreterek, orta düzeyde teknoloji kullanan daha emek-yoğun sektörler,

- Şu andaki mevcut konumlarının muhafaza ederek, gerçekçi kur politikalarıyla en uygun emek-sermaye bileşimini oluşturup üretim yapan sektörler, gözönüne alınarak geliştirilmelidir.

- Mesleki-Teknik Eğitim Politikaları nitelikli işgücü ihtiyacı duyan üretim sektörlerinin;

- İleri teknoloji kullanma,
- Değişik düzeylerde oluşan teknoloji kullanma,
- Emek-yoğun teknoloji kullanma, durumları;
- Meslek sahibi olmayan işgücü piyasanın ve nitelikleri yeterli olmayan işgücününün eğitim ihtiyaç durumları,
- Yüksek seviyedeki işgücününün niteliklerini yükseltme ihtiyacı durumları göz önüne alınarak geliştirilmelidir.

KAYNAKLAR

- 1- DÜLGER, İlhan (1989). Mesleki Yaygın Eğitim ve Türkiye, Ankara.
- 2- John Naisbit-Patricia Aburdane (1990) Megatrends 2000, Büyük Yönelimler, İstanbul.
- 3- MEB (1993) XIV. Milli Eğitim Şurası, Ankara

- 4 ----- (1990) XIII. Milli Eğitim Şurası, Ankara
- 5 ----- (1991) Kız Teknik Öğretimde Gelişmeler, Ankara.
- 6 ----- (1987)Kalkınma Planlarında Eğitim-Gençlik ve Spor, Ankara.
- 7 ----- (1990) Hükümet Programlarında Eğitim, Ankara.
- 8 -----(1992) 2000'li Yıllar Öncesinde Türkiye'de Kadın Eğitimi, Ankara.
- 9- MPM (1973) Mesleki ve Teknik Öğretimde Verimlilik Semineri,
Ankara.